Parlamentul European
2019-2024

Comisia pentru afaceri juridice

2023/2113(INI)

13.10.2023

PROIECT DE AVIZ

al Comisiei pentru afaceri juridice

destinat Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne

referitor la Raportul Comisiei din 2023 privind statul de drept
(2023/2113(INI))

Raportor pentru aviz: Adrián Vázquez Lázara

(*) Procedura comisiei asociate – articolul 57 din Regulamentul de procedură

PA_NonLeg

SUGESTII

Comisia pentru afaceri juridice recomandă Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne, care este comisie competentă, includerea următoarelor sugestii în propunerea de rezoluție ce urmează a fi adoptată:

Aspecte generale

1. reamintește că structura juridică a Uniunii se bazează pe premisa fundamentală că fiecare stat membru împărtășește cu toate celelalte state membre un set de valori comune pe care se întemeiază UE, astfel cum se prevede la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană[1]; reamintește, de asemenea, că statul de drept, astfel cum este consacrat în dreptul primar al UE și definit mai detaliat în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), este strâns legat de democrație și drepturile fundamentale; subliniază că orice regres în ceea ce privește statul de drept în orice stat membru afectează în mod semnificativ spațiul comun de libertate, securitate și justiție, precum și încrederea reciprocă și recunoașterea mutuală ca principii de bază ale dreptului UE în acest domeniu[2];

2. salută cel de al patrulea raport al Comisiei privind statul de drept („raportul”) și consideră că revizuirea periodică a statului de drept este un instrument esențial de monitorizare; subliniază, în acest context, importanța folosirii de către Comisie a unor criterii clare și obiective atunci când își prezintă evaluarea, evitând astfel acuzațiile de tratament inegal al statelor membre sau de utilizare exclusivă a datelor selective; salută, în acest sens, abordarea Comisiei de a primi contribuțiile statelor membre, promovând astfel un dialog comun; salută noua clasificare adoptată de Comisie pentru măsurarea progreselor înregistrate în ceea ce privește recomandările anterioare, cu patru categorii: (a) (a) fără progrese, (b) unele progrese, (c) progrese semnificative și (d) punerea în aplicare integrală; având în vedere problemele legate de colectarea datelor statistice de către statele membre, subliniază utilitatea instrumentelor Consiliului Europei, cum ar fi rapoartele Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției din cadrul Consiliului Europei (CEPEJ)[3], creând astfel, pe cât posibil, convergența între diferitele date de intrare;

Justiția

3. recunoaște importanța acordată sistemelor de justiție în cadrul raportării privind statul de drept, în special în ceea ce privește legalitatea, independența și imparțialitatea judecătorilor și numirile, promovările, demiterile și hotărârile judecătorești; recunoaște că nu există un sistem comun al UE de numire a judecătorilor; reamintește, cu toate acestea, că toate statele membre trebuie să adere la standardele minime ale Consiliului Europei[4] și ale CJUE[5]; subliniază, în acest context, importanța consiliilor independente

[1] A se vedea Avizul 2/2013 al Curții de Justiție a Uniunii Europene (Plenul) din 18 decembrie 2014, ECLI:EU:C:2014:2454, punctul 168.
[2] Ibidem, punctul 191.
[3] Ciclurile de evaluare CEPEJ.
[4] Notă de informare – „Council of Europe standards on judicial independence” (Standardele Consiliului Europei pentru independența sistemului judiciar), Parlamentul European, Direcția Generală Servicii de Cercetare Parlamentară, 25 mai 2021.
[5] De exemplu, Hotărârea Curții de Justiție (Marea Cameră) din 27 februarie 2018 în cauza C-64/16, *Associação*

ale sistemului judiciar, care trebuie să fie compuse într-o majoritate semnificativă din judecători aleși de colegii lor și învestiți cu autoritate substanțială în ceea ce privește selecția, avansarea și procedurile disciplinare referitoare la judecători; regretă profund că nu toate statele membre și-au îndeplinit pe deplin obligațiile în această privință;

4. îndeamnă Comisia să continue monitorizarea diligentă a cadrelor juridice ale statelor membre pentru a evalua alinierea acestora la recomandările menționate mai sus și invită, de asemenea, Comisia să insiste mai mult asupra punerii în aplicare a acestor reforme esențiale în cazurile în care sistemele statelor membre nu respectă standardele prevăzute;

5. recunoaște că se poate observa un anumit grad de progres în ultimul raport într-o serie de state membre diferite în ceea ce privește independența sistemului judiciar; salută, în acest sens, reținerea fondurilor UE, atunci când este necesar, în cadrul mecanismului de condiționalitate[6], astfel cum a confirmat CJUE[7], sau în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență[8]; subliniază, cu toate acestea, că încălcările independenței sistemului judiciar reprezintă în continuare un motiv de îngrijorare în unele state membre, cum ar fi procedurile disciplinare în curs împotriva judecătorilor pentru conținutul hotărârilor lor, problemele legate de componența consiliilor judiciare și de componența celor mai înalte instanțe naționale, având în vedere principiul unei instanțe constituite prin lege etc.;

6. reamintește că un sistem de justiție eficient și echitabil care să asigure accesul la justiție pentru toți necesită un buget și o finanțare corespunzătoare a organismelor judiciare; regretă faptul că raportul evidențiază în continuare existența unor deficiențe grave în această privință, care împiedică în mod special judecarea unor cazuri de corupție la nivel înalt; subliniază, cu toate acestea, că cetățenii trebuie să aibă acces la asistență judiciară și căi de atac suficiente; invită, în acest context, Comisia să includă în următorul raport privind statul de drept evaluări ale aplicării *acquis*-ului UE privind asistența judiciară în materie civilă și penală, cum ar fi Directiva 2003/8/CE a Consiliului din 27 ianuarie 2023 de îmbunătățire a accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară acordată în astfel de litigii[9], întrucât jurisprudența CJUE arată că există încă întrebări cu privire la interpretarea acesteia;

7. reamintește că, de asemenea, parchetele, indiferent de încadrarea lor în sistemul național de separare a puterilor statului, trebuie să fie independente de presiuni politice

---

Sindical dos Juízes Portugueses/*Tribunal de Contas*, ECLI:EU:C:2018:117, sau Hotărârea Curții de Justiție (Marea Cameră) din 19 noiembrie 2019, *A.K.*/*Krajowa Rada Sądownictwa*, cauzele conexate C-585/18, C-624/18 și C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982. Notă de informare – „European Court of Justice case law on judicial independence” (Jurisprudența Curții de Justiție privind independența sistemului judiciar), Parlamentul European, Direcția Generală Servicii de Cercetare Parlamentară, 19 iulie 2021.

[6] Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2092 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2020 privind un regim general de condiționalitate pentru protecția bugetului Uniunii (JO L 433 I, 22.12.2020, p. 1).

[7] A se vedea Hotărârea Curții de Justiție (Plenul) din 16 februarie 2022, *Ungaria*/*Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene*, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97, și Hotărârea Curții de Justiție (Plenul) din 16 februarie 2022, *Polonia*/*Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene*, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

[8] Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

[9] JO L 26, 31.1.2003, p. 41 și rectificarea acestuia (JO L 32, 7.2.2003, p. 15).

nejustificate; constată că în unele state membre s-au înregistrat progrese într-o anumită măsură; regretă, cu toate acestea, că există încă sisteme în care guvernul poate emite decizii obligatorii pentru procurori în anumite cauze, în care durata mandatului este legată de un proces politic sau în care funcțiile de ministru și de procuror general sunt combinate, permițând astfel o influență politică nejustificată și creând probleme pentru recunoașterea reciprocă[10];

8. subliniază, în special, că problema „ușilor turnante” nu se limitează doar la preocupările legate de trecerea foștilor miniștri în sectorul privat după terminarea mandatului public, ci se extinde la situațiile în care persoanele își pot asuma roluri esențiale în cadrul sistemului judiciar sau al parchetului imediat după exercitarea funcției de ministru sau afilierea la un partid politic;

9. invită Comisia să acorde atenția cuvenită acestor exemple în viitoarele sale rapoarte privind statul de drept în cadrul Uniunii Europene; îndeamnă Comisia să solicite cu fermitate statelor membre să se abțină de la aceste practici, în special prin punerea în aplicare a unor dispoziții legale care împiedică în mod proactiv foștii miniștri și personalități politice de rang înalt să preia funcții de conducere în cadrul înaltelor curți de justiție sau al parchetului, protejând astfel independența și integritatea acestor instituții vitale;

Combaterea corupției

10. afirmă că corupția este o amenințare care poate distruge democrațiile și trebuie combătută sub toate formele sale; este îngrijorat de faptul că cel mai recent raport arată că în mai multe state membre nu s-au înregistrat progrese sau s-au înregistrat progrese foarte lente în ceea ce privește măsurile de prevenire a corupției; este extrem de îngrijorat de reticența de a crea registre ale lobbyiștilor, registre de transparență și sisteme adecvate de declarații de avere ale persoanelor care dețin funcții publice și ale înalților funcționari, precum și de lipsa voinței politice de a introduce norme stricte în cadrul politicilor de tip „ușă turnantă”; subliniază, în acest context, importanța unei proceduri legislative transparente, cu un acces extins la documente, precum și a unor norme care să asigure cel mai înalt grad de transparență și responsabilitate în administrațiile publice și în procesul decizional public, în vederea prevenirii corupției[11];

11. solicită, în acest context, tuturor instituțiilor UE să adere la cele mai înalte standarde posibile în vederea prevenirii corupției, cum ar fi, printre altele, crearea unui organism european de etică eficace, aplicarea integrală a Regulamentului nr. 1049/2001[12] privind accesul la documente și aplicarea deplină a principiului condiționalității în ceea ce privește registrul de transparență al UE; invită statele membre să încerce să ajungă cât mai curând posibil la un acord cu privire la propunerea de directivă privind combaterea

[10] De exemplu, Avizul nr. 9 din 17 decembrie 2014 al Consiliului consultativ al procurorilor europeni privind normele și principiile europene referitoare la procurori.
[11] A se vedea, în acest context, articolul 3 din propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului din 3 mai 2023 privind combaterea corupției, de înlocuire a Deciziei-cadru 2003/568/JAI a Consiliului și a Convenției privind lupta împotriva corupției care implică funcționari ai Comunităților Europene sau funcționari ai statelor membre ale Uniunii Europene și de modificare a Directivei (UE) 2017/1371 a Parlamentului European și a Consiliului (COM(2023)0234).
[12] Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei (JO L 145, 31.5.2001, p. 43).

corupției;

12. recunoaște creșterea substanțială din ultimii ani a fondurilor alocate de Uniunea Europeană, inclusiv a fondurilor NextGenerationEU; recunoaște că, prin urmare, prezența în legislația statelor membre a unor dispoziții legale menite să prevină utilizarea abuzivă a acestor fonduri a căpătat cea mai mare importanță;

13. invită Comisia ca, în cadrul viitoarelor sale rapoarte privind statul de drept, să includă o evaluare a evoluției legislației statelor membre din ultimii ani privind supravegherea utilizării adecvate a fondurilor publice, precum și mecanismele juridice existente pentru a aborda orice utilizare necorespunzătoare a fondurilor publice;

14. îndeamnă, de asemenea, Comisia, în cazurile în care se constată că nivelul garanțiilor pentru fondurile publice a fost redus, să colaboreze prompt cu statul membru sau statele membre afectate, solicitând punerea în aplicare rapidă a măsurilor necesare pentru remedierea acestei situații.